

PRESENTACIÓ

La diversitat de veus i d'opcions que presenta la dramaturgia catalana de les dues primeres dècades del segle XXI fa realment difícil de destriar-ne una figura destacada. Quan vam començar a programar el cicle «Clàssics contemporanis» l'estiu del 2020, els impulsors —Montserrat Bacardí i Francesc Foguet— vam establir els criteris generals per triar un escriptor representatiu de cada gènere: principalment, gaudir d'una trajectòria consolidada reconeguda per la crítica i excel·lir en el seu àmbit, sense que fos un nom ja consagrat. De seguida, els curadors d'aquest volum vam coincidir que, en el gènere del teatre, Albert Mestres complia aquestes condicions: és una de les veus més originals, sòlides i prolífiques de la dramaturgia catalana actual. Amb això no volem pas dir —ni de lluny— que no hi hagi altres «clàssics contemporanis» en l'àmbit teatral; tant de bo en siguin molts més, com més millor! En qualsevol cas, malgrat la manca de perspectiva temporal, el fet de dedicar un cicle de simposis acadèmics a alguns dels noms més significatius de les lletres catalanes actuals (un per a cada gènere, inclosa la traducció) ens permet, d'una banda, deixar constància de la manera com són llegits un autor i la seva obra des d'una determinada immediatesa i, de l'altra, assentar un precedent d'una tradició hermenèutica de cara al futur. A més, fa possible establir un diàleg, que pensem que és més necessari que mai, entre la praxi i la teoria, entre la creació i la investigació en les arts escèniques.

Al nostre entendre, el teatre d'Albert Mestres despunta, si més no, per la indagació estètica i artística tan singular que emprèn, per l'essencialització i l'experimentació que evidencia i pel complex rerefons intertextual amb què treballa. El seu perfil, en el context de la dramaturgia catalana actual, és certament extraordinari. Car l'enorme potencial expressiu de la seva escriptura dramàtica troba una via d'esca-

pament al panorama convencional i formulari que, malauradament, i des de fa tant de temps, imperava en aquestes latituds. *Intertextualitat*, *obertura*, *experimentació*, *hibridació*, *actualització* o *transgressió* són algunes de les paraules —una bateria de conceptes— que podríem emprar per definir el caràcter de les seves peces teatrals. Val a dir que limitem el focus d'aquestes consideracions al seu teatre, perquè, com és sabut, Mestres també és un escriptor que ha tocat altres tecles de la creació literària: la poesia, la narrativa, l'assaig, la traducció, l'edició... I és que tan *eclèctics* són els seus interessos literaris com *transversal* la naturalesa de les seves obres. Sense oblidar que ha exercit també de director d'escena, una faceta que aquí tractem de passada.

La tria del seu nom és, per tant, ben conscient. Respon a la necessitat de posar el focus en un corpus dramàtic que, en conjunt, considerem que ofereix una alternativa (no pas l'única, però sí una de les més extenses, coherents i originals) a la mena d'atzucac en què es troba la dramaturgia contemporània, precisament per la diversitat, la profunditat, la complexitat i la valentia que respira el seu teatre. Partíem del desideratum de posar a l'abast dels lectors, crítics i investigadors, per primera vegada de manera conjunta, en format de miscel·lània, una mostra d'estudis que abordi els aspectes més significatius de la dramaturgia de Mestres: les influències literàries, artístiques i musicals, i el trencament de límits culturals de les seves obres —o dels seus materials textuais, com ell mateix els ha anomenat alguna vegada. En una nota prèvia a *La bufà*, publicada el 1998, Mestres expressa les motivacions i propòsits que el duen a fer teatre, un teatre reflexiu i experimental, un teatre en què el text deixi de ser una obra closa. *Dramàtic*, del 2002, n'és un punt d'inflexió. I seguiran *1714. Homenatge a Sarajevo*, *La partida o Còctel de gambes*, *Farsa*, *Temps real*, *Odola (Antígona exprés)*, *Dos de dos*, *Aquilles o l'estupor*, *Una història de Catalunya*, *Njudra*, *Amor pur*, *Confinament*, entre d'altres. Uns textos que, aplegats recentment a *Teatre nu* (2022), tracten temes com ara la violència, la identitat, la catalanitat, la vulnerabilitat o la mort. Una dramaturgia que és radicalment teatral i la màxima expressió de la nuesa, és a dir, que furguen, aprofundeixen, en la condició humana. El teatre de Mestres, en definitiva, busca, més que no pas explicar una història, comunicar i fer compartir una experiència poètica.

D'acord amb els objectius del cicle «Clàssics contemporanis» —aprofundir en el coneixement dels escriptors i escriptores actuals; oferir-ne una lectura crítica, i proporcionar bibliografia solvent sobre personalitats molt rellevants de la literatura catalana del segle XXI—, el simposi *Albert Mestres, una indagació dels límits* (IEC, 1 de març de 2024) es va acostar a la figura, la poètica i l'obra dramàtica d'aquest dramaturg d'una manera global i transversal. Per explorar-ne els plecs i replecs, vam organitzar l'encontre en tres blocs. En el primer, les dues ponències inaugurals oferien, des d'una perspectiva en certa manera personal, una visió completa i comprensiva de la seva trajectòria literària fins avui: la de Magí Sunyer, que en traçava un retrat artístic de conjunt, i la d'Oriol Izquierdo, que esbossava una panoràmica del seu teatre. En el segon bloc, les comunicacions s'aproximaven a l'obra de Mestres des d'enfocaments temàtics molt més concrets: Maria Moreno exposava com el complex entramat referencial creat per Mestres està al servei d'explorar els límits de la teatralitat escènica; Isabel Marcillas analitzava i posava en relació els personatges femenins de la producció dramàtica de Mestres; Gemma Bartolí se centrava en la poètica i els mecanismes dramàtics que informen les seves obres, i en dos elements que hi tenen un paper fonamental: la música i la tradició popular; Clàudia Serra, finalment, estudiava el recorregut de la recepció crítica de les obres estrenades per Mestres. El tercer bloc cloïa el simposi amb la detallada entrevista a cura d'Anna Corral, en el decurs de la qual el dramaturg revelava les constants principals del seu teatre i repassava els seus més de trenta anys de trajectòria i d'experiència teatrals.

Aquest volum inclou totes aquestes intervencions en el simposi *Albert Mestres, una indagació dels límits*, però també dos textos que no estaven previstos en el programa inicial i que ens han vingut, com si diguéssim, caiguts del cel. Per un costat, una col·laboració de Joan Cavallé, que ens va demanar de participar en el llibre amb una contribució que es proposa de puntualitzar alguns aspectes de la vinculació del teatre mestresià amb el beckettianisme i el brossià. Per l'altre, un capítol de les memòries inèdites —intitulades provisionalment *Arts i oficis*— del mateix dramaturg, el consagrat al teatre, que els curadors vam sol·licitar-li per tal de donar-lo a conèixer i que l'autor ha tingut la genti-

lesa de regalar-nos. Pensem que aquest capítol esdevé un bon colofó per a cloure un volum dedicat a la seva condició de dramaturg, perquè ens explica, de viva veu i sense ambages, la relació personal i professional que ha mantingut amb el teatre durant més de tres dècades.

AÏDA AYATS i FRANCESC FOGUET